

"עם כלביא" היום שאחרי

written by פרופ' קובי מיכאל | 14.07.2025

עיקרי הדברים

את מבצע "עם כלביא" יש להבין כחלק מההיגיון האסטרטגי המעודכן שישראל אימצה כבר בשלביה הראשונים של המלחמה שנכפתה עליה ב-7 באוקטובר 2023. מהותו היא לחולל שינוי מהמעלה השנייה, שמשמעותו שינוי המערכת האזורית באמצעות פגיעה של ממש במרכז הכובד המרכזי או העיקרי שלה [1] ראש התמנון [2] איראן.

לאחר כ-20 חודשי לחימה, ששיאם במבצע "עם כלביא", הצליחה ישראל לפרוס את טבעת האש שבנתה איראן בעמל ובממון רב במשך עשרות שנים, להחליש את איראן ואת שלוחיה כמרכז כובד של המערכת האזורית ולהכשיר את התנאים לעיצובה מחדש של המערכת האזורית.

במבצע "עם כלביא" הביאה ישראל לידי ביטוי יכולות מודיעיניות ומבצעיות יוצאות דופן, תחכום, נחישות והונאה. את המבצע יש לנתח בשלוש רמות ניתוח (כסיום של תהליך, כהמשך טבעי של המלחמה האזורית, וכפתיחה אפשרית של מערכה חדשה), כאשר כל תרחיש סיום [2] בין אם מדובר בהסכם עם האיראנים, בהפסקת אש בפועל ללא הסדרה רשמית או בגלישה למלחמת התשה [2] אינו חף מסיכונים ומעמיד את ישראל בפני אתגרים מורכבים.

האתגר הבולט ביותר הניצב בפני ישראל בעת הנוכחית הוא יכולתה של לממש אכיפה אפקטיבית, בייחוד לנוכח רצונה העז של איראן בנקמה. ישראל נדרשת להקים מנגנון יעיל "כיסוח דשא" שימנע מאיראן לשקם את יכולותיה הגרעיניות והבליסטיות ואת רשת שלוחיה. הדבר צריך להיעשות בתיאום הדוק מול ארה"ב, כאשר האינטרס הישראלי הברור הוא להבטיח את מקומה של ארה"ב כמובילה, כשישראל לצידה, במניעתה של איראן משיקום היכולות.

לצד האתגרים, המבצע באיראן משפיע על המרחבים השונים ומייצר מרחבי הזדמנויות חדשים שישראל חייבת לנצל כדי לקבע את ההישג. משהוכיחה ישראל ביתר שאת את אמינותה בהפעלת כוחה נגד האיום האיראני, בשלו התנאים להעמקת הנורמליזציה והרחבתה למדינות אחרות (ערב הסעודית, אינדונזיה, סוריה ועוד), תוך חיזוק הבריתות האזוריות והעמקת שיתוף הפעולה הכלכלי והאנרגטי.

כל זאת במקביל לפעילות ישראלית יזומה בזירות הסמוכות [2] לסיום המלחמה ברצועת עזה לאחר הבטחת פירוק חמאס כריבון אפקטיבי, לפירוז רצועת עזה ושחרור החטופים, לפירוז המוחלט של דרום לבנון עד הליטאני והחלשה משמעותית עוד יותר של חיזבאללה בלבנון, ולהעמקת התיאום הביטחוני והמודיעיני עם מצרים וירדן.[1]

[1] המסמך נכתב על בסיס תובנות שהועלו על ידי חוקרי המכון במסגרת פורום חשיבה מכוני, ומחברי המסמך מבקשים להודות לראש המכון ולחוקריו על תרומתם החשובה.

לקריאת המאמר במלואו